

Noorukite androloogiast. Praktiline kogemus.

Margus Punab
TÜK androloogiakeskus
TÜ kirurgiakliinik

Kes tegelevad poistega?

- **Varane lapseiga**
 - Perearstid
 - Lastekirurgid
 - Lasteendokrinoloogid
- **Noorukiiga**
 - Noorte nõustamiskeskused
 - Meestekliinikud
 - Lasteendokrinoloogid

Varane lapseiga – peamised mured ja sõnumid

- Krüptorhism

- tõeline krüptorhism - ravi võimalikult kiiresti (esimese eluaasta lõpus)
- sekundaarne krüptorhism – oota ja vaata

- Fimoos

- ravi võimalikult konservatiivne
- erista füsioloogilist ja patoloogilist fimoosi
- nii füüsilise kui psüühilise trauma võimalus

Murdeea muutused poistel

- Algus 9.-14. eluaastal, kestus 2-5 a.
 - Füüsilistele muutustele eelnevad psüühilised
 - M. algust mõjutavad keskkond, pärilikkus, toitumine
 - Viimase sajandi jooksul murdeea algus nihkunud varasemaks (urbaniseerumine, toitumine, füüsilise koormuse ↓)
 - Puberteet hilinenud, kui ei alga enne 16. eluaastat
- Kohanemiskäitumise teke seoses kiirete füüsiliste/psühholoogiliste muutustega
 - Nõuab erisugust lähenemist ravimisel/nõustamisel
 - **Psühholoogia roll oluliselt suurem, kui täiskasvanute käsitluse korral**

Puberteedi tunnused

- pikkuse ja lihasmassi lisandumine
- suguelundite (peenise, munandid) areng, suurenemine
- karvakasv (näol, jäsemetel, kubemepiirkonnas, kaenlaalustes)
- häälemurre (keskmiselt 13 a vanuselt) – tingitud häälepaelte pikenemisest, kõrikõhrede ja –lihaste kasvamisest
- **rinnanäärme suurenemine / valulikkus**
- akne
- spermatogeneesi algus, spontaansed seemnepursked
- öised spontaansed erektsioonid (T)
- muutused psüühikas

Günekomastia

Definitsioon: healoomuline rinna
näärmelise koe mahu tõus meestel.

Põhjuseks nais ja meessuguhormoonide
tasakaalu häire organismis või
rinnanäärme rakkude suurenenud
tundlikus naissuguhormoonide suhtes

Vastsündinu günekomastia

- 60-90% vastsündinutel esineb mõningane rinna suurenemine näärmelise koe suurenemise arvel (ema östrogeenid!?)
- Enneaegsetel sageli sünnil puudub, kuid võib tekkida 2-3 elukuul
 - võib püsida kuni 6. elukuuni

Günekomastia (noorukieas)

Puberteediperioodi günekomastia

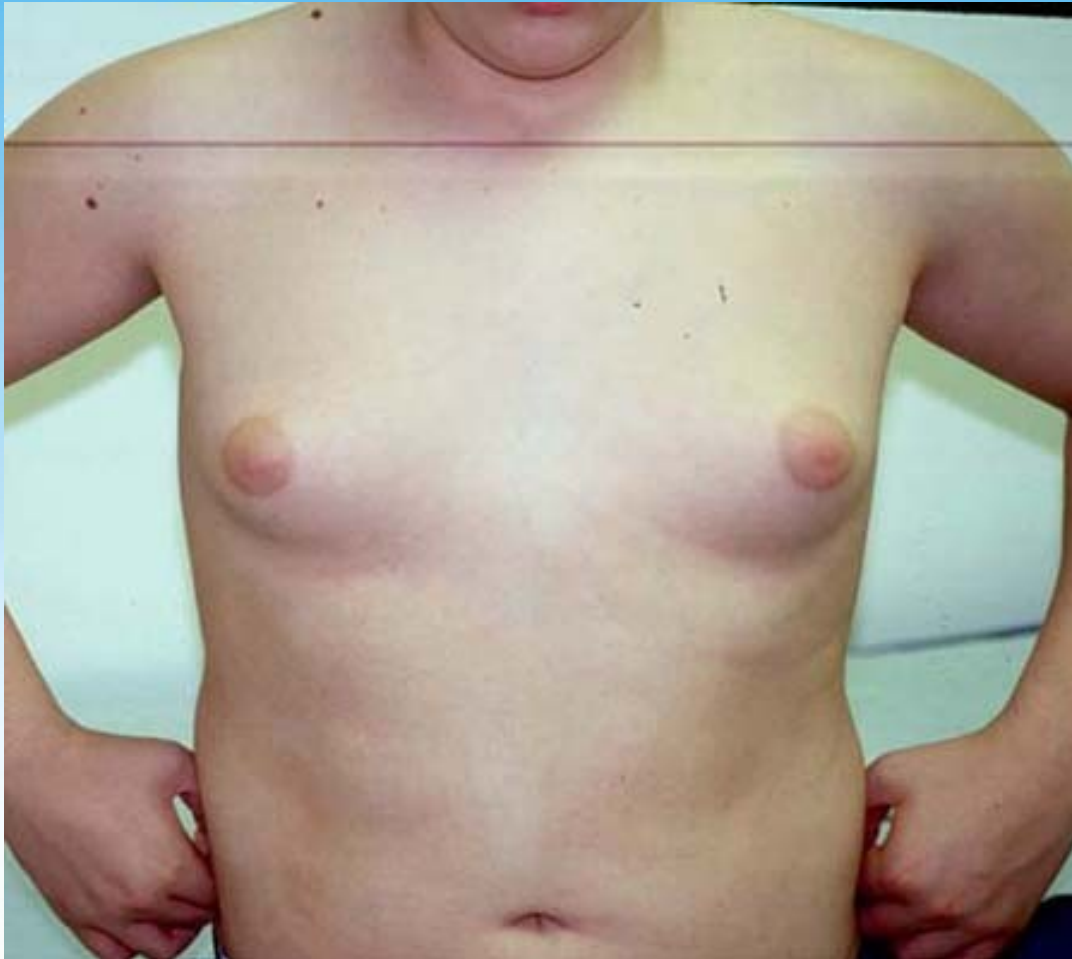
- Täpne sagedus teadmata (4-70%)
- Võib tekkida 10-12 aastastel, kõige sagedasem siiski vanuses 12-15, kui genitaalpiirkonna areng on vahemikus Tanner 3-5.

Probleem enam väljendunud ülekaalulistel poistel, kellel **lipomastia** lisandudes võib välja kujuneda klassikaline naise tüüpi rinnakuju

- Taandub enamasti 12-18 kuu jooksul (harva püsib peale 17. eluaastat)
- Sageli kaasub nibu väljavõlvumine ja tundlikkuse suurenemine

Günekomastia (klassikaline)

Günekomastia

Günekomastia peamised põhjused /soodustavad tegurid noorukieas

- Hüpogonadism
- Ülekaalulisus
- **Hormoonaktiivsed kasvavad** (munand!)
- Idiopaatiline (sageli unilateraalne)

Günekomastia diagnostika

- Rinna palpatsioon – eristada lipomastiast!
- Välistada anaboolsed steroidid, (marihuaana ja amfetamiin??)
- **Genitaalide uuring arengu iseärasuste, tuumori suhtes**
- Hormoonuuringud – T, E2, SHBG, LH, (FSH)

Günekomastia ravi

- Noorukieas enamasti ravi ei vaja / nõustamine (saa aru milline on mõju selle mehe elukvaliteedile!)
- Kaalu korrektsioon
- Hormonaalse tasakaalu korrektsioon
 - (Androgeenid)
 - Antiöstrogeenid (E retseptor antagonist - tamoksifeen)
 - Aromataasi inhibiitorid
- Rinna vähendusplastika (harva vajalik)

Puberteedi tunnused

- pikkuse ja lihasmassi lisandumine
- **suguelundite (peenise, munandid) areng, suurenemine**
- karvakasv (näol, jäsemetel, kubemepiirkonnas, kaenlaalustes)
- häälemurre (keskmiselt 13 a vanuselt) – tingitud häälepaelte pikenemisest, kõrikõhrede ja – lihaste kasvamisest
- rinnanäärme suurenemine / valulikkus
- akne
- spermatogeneesi algus, spontaansed seemnepursked
- öised spontaansed erektsioonid (T)
- muutused psüühikas

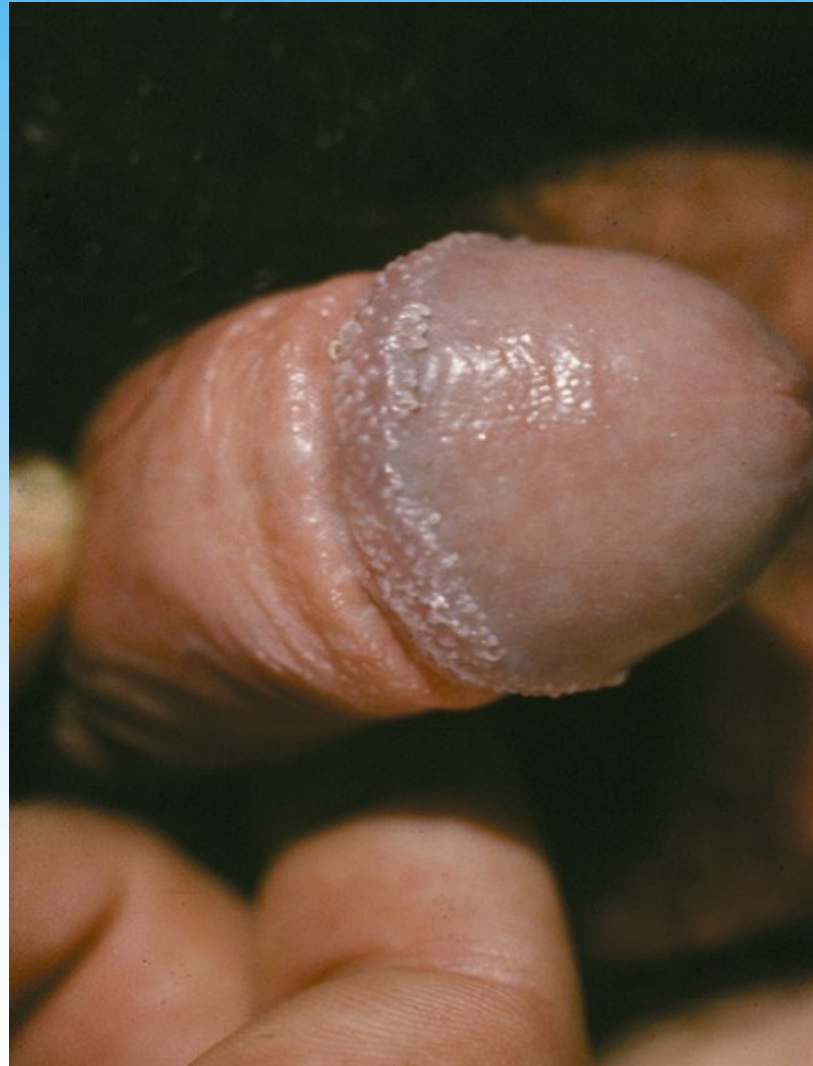
Rasunäärmed peenise nahal

Rasunäärmed eesnaha sisepinnal

Pärlpaapulid

Kubemevoldi seenpõletik

©1994, Arthur C. Huntley, MD

Varikotseele gr.III

VARIKOTSEELE NOORTEL MEESTEL EESTIS (Noorte meeste viljakuse uuring Eestis 1997-99)

	Osalejad (N=330)	Mitteosalenud (N=199)	Valga(15-19 a.) (N=195)
VARIC.	22%	21%	15,9%
Gr.1.	9,1%	9%	7,7%
Gr.2	7,1%	6,5%	4,1%
Gr.3	4,6%	5%	4,1%
Bilat.	1,2%	0,5%	-

Varikotseele ravi

- Operatiivset ravi vajavad vaid mehed kellel esineb kombinatsioonis järgmised tegurid:
 - suur (3 astme, harva 2 astme) veenilaiend
 - suhteliselt madal munandimaht (munandite asümmeetria >20%!)

Mitte üle ravida!!! Maakonnahaiglate mure!

Klinefelteri sündroom (KS)

- Peamised tunnused:
 - Testiste infantiilsus peale murdeiga -> azoospermia -> infertiilsus
 - Androgeenide puudulikkus
 - Ebaproportsionaalne kehaehitus (toruluude kasv)
 - Günekomastia
 - **Keskendumis- ja õpiraskused lapseeas**
 - Osteoporoos
 - EH, libido ↓

Noorukiea seksuaalsus

Eesti meeste hoiakute ja käitumise uuring, 2015

Seksuaalvahekorra kogemus vanuserühmades %

Vanus 16–17a 18–24a 25–34a

Küsitletute arv

n=82

n=378

n=639

on olnud seksuaalvahekorras

36,5 %

80,7%

97,1%

Esimese seksuaalvahekorra ajal oli mees keskmiselt 17,8-aastane (standardhälve 2,8).

8% meestest oli esmakordselt vahekorras

Seksuaaldebüüt ja sellega seotud probleemid

- Ootused:
 - Ebaadekvaatselt nõudmised/ootused enda ja seksi suhtes (virtuaalporno kasvav mõju)
 - Loodetakse, et partner on kogunud (esimese partneri keskmine vanus 18,4 aastat)
 - Ettekujutus partnerist ei vasta reaalsele olukorrale
- Probleemid:
 - Sageli ebaõnnestumine, saamatuse tunne
 - Sooritushirm edaspidi
 - Enneaegne seemnenurse, erektsioonihäire

Noormeeste peamised mured

- Kehalised muutused suguelundites
- Energeetilise nivoo tõus ja sellega kohanemine (alkohol kui kompensatsioonivahend?)
- Seksuaalsus (eneserahuldus, partnersuhted, seksuaalhäired)
- Probleemide lahendamise info kättesaadavus (kapseldumine oma tervisemuredesse), isa roll
- Tervishoiuteenuse kättesaadavus

Noormeeste terviselehekülg

<http://noorte.kliinik.ee/>

